DR. VAN GENECHTEN :

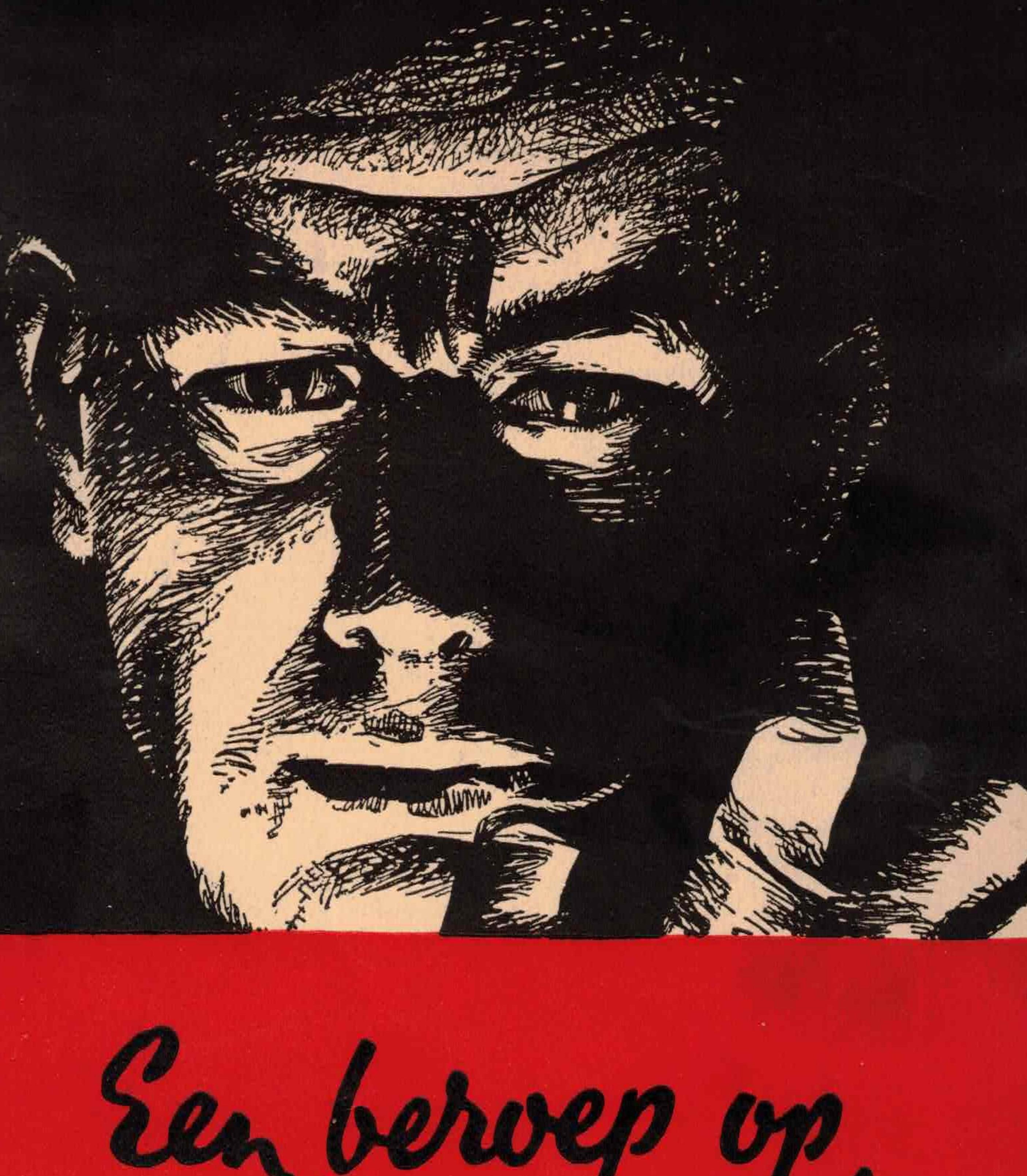

Een beroep op het gezond verstand

Een beroep op het gezond verstand

De geestelijke crisis

De Nederlanders hebben den naam nuchtere menschen te zijn. Het kenmerk der nuchterheid is, dat men feiten en verschijnselen onder den juisten hoek en in hun juiste verhouding ziet en op grond van deze juiste waarnemingen conclusies trekt, die niet vervalscht worden doordat men hen perst in het schema van vooroordeelen. Nu is een dergelijke naam van nuchterheid voor een geheel volk natuurlijk altijd een kwestie van min of meer. Wanneer alle Nederlanders in bovengenoemden zin nuchter waren, zouden vele dwaasheden in het verleden niet zijn begaan. Maar één ding is zeker, dat wij gaarne den naam hebben en hem dikwijls ook verdienden, meer dan andere volkeren met de werkelijkheid rekening te houden.

Wie echter het Nederlandsche volk in zijn verschillende geledingen de laatste maanden observeert, moet tot de conclusie komen, dat in dit opzicht veel ten kwade is gekeerd. Het was reeds de laatste jaren zóó, dat over alles wat samenhing met het nationaal-socialisme bij vele Nederlanders geen nuchter oordeel meer was te verkrijgen. Menschen die op elk ander gebied redelijk waren, verloren hun geestelijk houvast alleen al op den klank van het woord. Verstandige menschen hebben de uitzinnigste theorieën opgebouwd om aan te toonen dat het nationaal-socialisme nooit iets kon zijn voor Nederland. Er is een hoogleeraar geweest die prat gaat op zijn realistische denkwijze, maar die zich niet ontzien heeft een theorie op te bouwen om aan te toonen dat het nationaal-socialisme nooit iets kon zijn voor West-Europa, omdat er een ontzaglijk verschil

zou bestaan tusschen den beschavingstoestand van Midden-Europa, waar het nationaal-socialisme wel vat had en dien van West-Europa waar het nooit post zou kunnen vatten. Immers, zoo zegde hij, in Midden-Europa had tot het einde van de 18e eeuw lijfeigenschap en hoorigheid bestaan. Toen ik hem er in een gesprek op wees dat voor zoover men van lijfeigenschap spreken kan, deze in de 18e eeuw juist in Frankrijk het sterkst voorkwam en dat hoorigheid, die trouwens een toestand was die voor den boer vooral het verzekerd bezit van de hoeve beteekende, nog tot in de 19e eeuw in het Oosten van Nederland is voorgekomen, antwoordde de hoogleeraar alleen door mij te zeggen dat hij deze streken ook niet onder West-Europa rekende. Toen ik hem daarop vroeg wat hij dan wèl onder West-Europa verstond, zei hij mij: ,,Het Westen van Nederland, Engeland en de Vereenigde Staten — De Vlamingen behooren er ook niet toe" voegde hij er met een meewarigen blik aan toe, als of het hem pijn deed mij een dergelijke teleurstelling te moeten veroorzaken. Dergelijke ongelooflijke dwaasheden verkondigd door personen van wie men op grond van hun verdere prestaties beter kon verwachten, hebben wij sinds jaren over ons heen moeten laten gaan. Zij werden niet alleen gezegd maar — ook door den betrokken hoogleeraar — ook geschreven. Het eigenaardigste daarbij was nog niet, dat er menschen waren die op een bepaald punt zoo dwaas konden worden, maar dat men zich dergelijke zotheden kon veroorloven zonder dat men wetenschappelijk of maatschappelijk gewraakt werd.

Men zou kunnen meenen dat de harde tik, dien deze mentaliteit in de Meidagen gekregen heeft, de menschen van deze dwaasheden zou hebben genezen. Het heeft ook enkele weken geschenen alsof dit het geval zou zijn. Maar het Nederlandsche volk heeft zijn geestelijke crisis nog niet doorgemaakt. De korte duur van den oorlog, de zachte behandeling door de Duitsche bezetting, die men verkeerd heeft uitgelegd, de vriendelijke woorden aan het Nederlandsche volk van den overwinnaar zelf, hebben den ouden Adam weer na korten tijd laten boven komen. De onzin, dien het Nederlandsche volk dan ook bereid is thans te gelooven, grenst aan het ongelooflijke. Zoo heeft eind November en begin December een groot gedeelte van

Den Haag geloof gehecht aan het verhaal, dat op 21 December alle sirenes aan het loeien zouden gaan, op welk teeken het Duitsche leger zou terug trekken. Een half uur later zou de ᛋᛋ het land verlaten, waarna men dan met de N.S.B.-ers zou afrekenen. Toen den 21en December niets gebeurde, werd de dag verplaatst naar half Januari en daarna werd het begin April.

Dat er dergelijke verhalen door dwazen of kwaadwilligen worden verteld is reeds gek, maar wie vroeger zou gezegd hebben dat het Nederlandsche volk bereid zou zijn iets dergelijks te gelooven, zou zijn uitgelachen.

Het tweede verhaal dat kenmerkend is voor het gebrek aan realiteitszin is, dat een belangrijk deel van Den Haag gelooft dat de dochter van een zeer hooggeplaatst Nederlandsch officier — die trouwens door deze kringen als landverrader wordt bestempeld — wordt geheeten in dienst te zijn van de Gestapo. Deze jongedame zou eenigen tijd geleden een paar dames hebben hooren praten in de Haagsche tram. Na dit gesprek afgeluisterd te hebben zou zij den kraag van haar mantel hebben omgedraaid, daardoor een penning hebben vertoond, die dan blijkbaar bij de Gestapo behoort, en gezegd hebben: „Volg mij". Een jongeman, dit gebeuren ziende, zou gezegd hebben: „Laat dit maar aan mij over", zou haar hebben vastgegrepen en haar uit de tram op straat hebben geslingerd. De jongedame zou daarbij haar tanden en twee beenen hebben gebroken. Het merkwaardige is dat zij gezond en wel op haar eigen beenen kan rondloopen, zoodat ieder kan zien, dat zij deze beenen nog heeft, maar algemeen wordt aangenomen dat deze evenals haar tanden — die zij ook nog bezit — gebroken zijn.

Het is bij een dergelijke geestelijke gesteldheid dan ook niet te verwonderen dat nog een zeer groot aantal Nederlanders zichzelf wijs maakt, dat Engeland binnen zeer korten tijd den oorlog zal winnen. Men kan menschen ontmoeten die bepaalde maatregelen niet nemen „omdat het toch niet meer de moeite is voor het einde van den oorlog".

En indien Engeland wint?

Gesteld eens, dat Engeland binnen zeer korten tijd den oorlog zou winnen, zou Nederland bij een dergelijke overwinning dan wel varen? Er bestaat niet de minste twijfel over, dat Engeland bij een dergelijke overwinning Duitschland zou vernietigen. Het zou dit rijk in ten minste een vijf- of zestal landen verdeelen, het onder buitenlandsche contrôle plaatsen en onder zware lasten zijn welvaart vernietigen. Nu kan men het nationaal-socialisme haten, men kan een vijand zijn van Duitschland en meenen dat de Duitschers de baarlijke duivels in persoon zijn, maar niemand kan de geografische positie van Nederland veranderen. Niemand kan den toestand wijzigen dat Nederland de uitgangspoort van Duitschland is, dat de welvaart van Nederland steeds van de welvaart van Duitschland afhankelijk zal zijn; dat dus ook elke politiek die er op gericht is Duitschland te vernietigen of te verarmen, Nederland tot nadeel moet strekken. Onze havens zijn van Duitschland's bloei afhankelijk, onze tuinbouw en onze veeteelt vinden daar hun afzetgebied. Nu kan ik mij voorstellen dat men zegt: wij willen de vernietiging van deze satanskinderen betalen met een belangrijk deel van onze welvaart. Maar dat zegt men niet. Men neemt aan dat juist na de vernietiging van Duitschland er in Nederland een groote welvaart zal heerschen. En welke politieke meening men er ook op moge nahouden, dit is ongetwijfeld een tekort aan het gezond verstand.

Maar daarenboven, wanneer Engeland moet winnen, hoe moet het dan geschieden? Sommigen zijn er, die meenen dat de koningin op een zeker oogenblik met een botter in Scheveningen zal landen. Anderen spreken van een vrijwilligen terugtocht van de Duitschers tot aan den Rijn. Op deze voorstellingen past het verhaal, waarbij iemand aan een vriend vertelt dat hij gedroomd heeft dat een geheel eskader vliegtuigen over de Noordzee naar Ypenburg komt vliegen met in het midden één groot oranje vliegtuig. Het eskader landt, het oranje vliegtuig in het midden. De trap van het oranje vliegtuig wordt neergelaten, een statige oude grijze dame treedt er uit. „En" vraagt hij zijn vriend, „wie denkt Gij wel dat dit zou zijn" waarop de

vriend antwoordt: „Ik denk prinses Beatrix". Het is voor ieder die zijn gezond verstand gebruikt duidelijk, dat, nu Duitschland er in geslaagd is de Europeesche kust te bezetten, het deze kust tot het laatst zal verdedigen. Gesteld al dat men aanneemt dat Engeland op het continent zou kunnen landen, dan zou het toch het terrein meter voor meter moeten veroveren en zou het geheele land aan een verwoesting worden prijsgegeven waarbij die van Frankrijk nog onschuldig zou zijn.

Een kinderlijke fantasie

Neen, zegt een ander, niet op deze wijze zal een overwinning worden behaald, maar er zal in Duitschland zelf een revolutie uitbreken waardoor dit land tot onmacht zal worden gedoemd. Ik laat nu even buiten beschouwing het fantastische van deze veronderstelling. Maar meent men nu werkelijk dat wanneer er in Duitschland een revolutie zou uitbreken, deze er op zou gericht zijn het kapitalistisch parlementaire stelsel te herstellen? Wie dit gelooft toont toch wel buitengewoon weinig begrip te hebben voor een historische ontwikkeling. Het is duidelijk dat een dergelijke revolutie alleen een bolsjewistisch karakter zou kunnen dragen. Of zij, die op een dergelijke revolutie hopen ook dit gevolg op den koop mede zouden willen nemen, lijkt mij twijfelachtig. Dit zou nu eens werkelijk het einde beteekenen der Europeesche cultuur.

Daarenboven is deze veronderstelling kinderlijk. Ik heb zelf enkele weken geleden een reis door Duitschland gemaakt. Ik wil niet beweren dat men op zoo'n reis op de hoogte kan komen van den toestand in een land, maar niemand kan zich onttrekken aan den indruk van rust en zelfverzekerdheid dien het volk biedt. Men heeft zich in Duitschland geheel op een toestand zooals nu ontstaan is, ingesteld. Het geheele leven is er op ingericht alsof deze oorlog tot in het oneindige zou kunnen duren. Men verkeert er heelemaal niet in de stemming dat men een gemakkelijke overwinning zich toegeworpen acht. Men rekent met de kwade kansen evenzeer als met de goede. Vastberaden en voorbereid. Ik ben naar Duitschland gegaan — het spreekt vanzelf — met de verwachting dat de toestand er vrij

goed zou zijn. Maar mijn verwachtingen zijn in dit opzicht overtroffen. Wat mij het meest getroffen heeft was de rust en de vastberaden kalmte. Hier in Nederland heerscht lichtgeloovigheid, onrust en kwaadaardigheid om het verloren spel. In Duitschland is in het geheel geen fanfare-stemming. De ongunstige factoren worden zeer moedig zonder terughoudendheid naar voren gebracht. De tegenslagen in Griekenland en Noord-Afrika en de weerslag daarvan worden erkend, maar men is zeker, voorbereid te zijn. Men heeft zich geheel ingesteld op een toestand, waarbij men met geen andere bronnen rekening houdt dan die, waarover men werkelijk beschikt. Het leven staat er eigenlijk veel minder onder den druk van den oorlog dan hier. Men heeft tijd en gelegenheid zich nog om geheel andere belangen te bekommeren. Men bouwt er zelfs verder — zij het in langzamer tempo — aan de werken des vredes en aan de versterking van de innerlijke structuur van het Rijk. Men heeft zich dan ook op den oorlog voorbereid.

Laten wij daarentegen aannemen dat wij van den toestand in Engeland weinig weten. In Duitschland zelf is men van meening dat de oorlog met Engeland eigenlijk nog niet goed begonnen is. Zooals de Führer in zijn laatste rede zegt „In het voorjaar begint de duikbootoorlog". Eén ding moet echter ieder treffen. Dat is dat de vroegere Minister-President, de heer De Geer, met toestemming van de Duitsche autoriteiten in Nederland is teruggekeerd. Ik zal mij te dezer plaatse van een oordeel over dit gedrag onthouden. Er zijn dingen die een Nederlander pijn doen, ook al is het een hatelijke politieke tegenstander die ze heeft verricht. Maar één ding is toch wel zeker, dat wanneer er in Engeland een stemming bestond dat de overwinning nabij was, of dat er een goede kans bestond dat men ze zal behalen, de heer De Geer deze reis niet zou hebben ondernomen. Hij zou dan waarschijnlijk liever en bloc zijn teruggekeerd met zijn kornuiten van vóór 10 Mei.

Men kan zich hierover verheugen of men kan er over treuren, maar wanneer men den toestand nuchter beschouwt, zal men moeten erkennen dat Duitschland een groote kans heeft den oorlog te winnen. Hetzij na korten hetzij na langeren tijd.

Nu is het steeds zoo geweest in de geschiedenis dat wie den oorlog wint den grootsten invloed uitoefent op de voorwaarden waaronder de vrede tot stand komt. Dit is niet prettig voor de overwonnenen. En men moet zich goed realiseeren dat — tengevolge van een politiek die het Nederlandsch nationaalsocialisme altijd heeft veroordeeld, waartegen het heeft gewaarschuwd en die het, wanneer het tijdig voldoende macht had gehad, zou hebben voorkomen — Nederland tot de overwonnenen zal behooren. Men schijnt dit wel eens in Nederland te vergeten. De oorlog heeft te kort geduurd en de Duitsche autoriteiten zijn Nederland zoo zeer tegemoet getreden, hebben zoo'n bereidwilligheid getoond het te ontzien, dat men daartoe gemakkelijk geneigd is. Wanneer Nederland zijn geestelijke crisis na de Meidagen had aangedurfd, had Duitschland zelf het misschien bijna vergeten. Maar ook in dit opzicht heeft de stemming van haat en het gemis aan realiteitsgevoel veel kwaad gedaan. Alleen de politiek van den Leider kan aanleiding zijn dat inderdaad door Duitschland weer gedeeltelijk wordt vergeten dat Nederland tot de overwonnenen behoort. Maar daarover straks. Nederland zal, wanneer — zooals waarschijnlijk is — Duitschland den oorlog wint, tot de overwonnenen behooren [1]). Dit is voor Nederland dubbel pijnlijk omdat wij naast Duitschland liggen. Wanneer men op de kaart ziet dat Duitschland zich over een breedte van enkele honderden kilometers uitstrekt over geheel Midden-Europa en men ziet dan dat enkele tientallen kilometers Duitschland van de Noordzee scheiden, over welke enkele tientallen kilometers zich o.a. het Nederlandsche grondgebied uitstrekt, dan kan men zich voorstellen dat dit een voor een overwonnene dubbel pijnlijke verhouding beteekent. Deze positie zou ook zeer onaangenaam zijn wanneer er niet drie lichtzijden waren.

In de eerste plaats is de Duitsche Führer een nationaalsocialist. Geen veroveraar, maar een profeet. De schepper van

1) Men moet zich trouwens niet aan de illusie overgeven dat wanneer Engeland den oorlog won het Nederland tot de overwinnaar zou rekenen.

een nieuwe wereld. Een man die altijd getoond heeft de beteekenis van een gegroeide cultuur te beseffen, die niet gedreven wordt door kapitalistische tendenzen, maar die zich verantwoordelijk voelt voor het behoud van de door de blanke volkeren in den tijd van eeuwen opgebouwde beschaving, die haar niet zal vernietigen maar zal bewaren zelfs daar waar zij zijn eigen geest en zijn eigen volk vreemd is. Men bedenke bijvoorbeeld eens hoe hij in Frankrijk — als overwinnaar — de overblijfselen van den zoon van Napoleon, den Hertog van Reichstadt naar den Dôme des Invalides liet overbrengen. Politiek? Het zij zoo, maar een politiek van hoogen stempel dan. Het is trouwens geen politiek. Ook in Duitschland heeft hij overal elk ding dat hij aanraakte in zijn eigen wezen — ook als dit hem vreemd was — hersteld. Niet alleen den burcht te Neurenberg heeft hij van het valsche vertoon dat een slecht begrijpende tijd er aan had toegevoegd, ontdaan. Dit lag voor de hand want wat hier herschapen werd is iets oer-Duitsch. Maar nog meer ben ik geïmponeerd geworden door dat hij in Bayreuth het barok-theater door de markgravin van Bayreuth, de zuster van Frederik de Groote gebouwd, volkomen in zijn eigen stijl herstellen liet, schooner en zuiverder dan het voorheen was. Want het is duidelijk, deze stijl is zeker niet de zijne, maar hij voelt de beteekenis van hetgeen eens door een volk verworven is zoozeer aan, dat hij ook dàt beter doet dan allen die hem voorgingen. Deze eerbied voor een verworven cultuur die te Bayreuth op zulke fijne wijze tot uiting kwam kan voor Nederland een groot voordeel opleveren. Des te meer omdat Duitschland veel van de cultureele verworvenheden in Nederland hoog acht.

Afgezien van alle andere overwegingen, zou elk nuchter denkend mensch nu zeggen: van deze geestelijke instelling die Nederland zoozeer ten voordeel kan strekken, moet men gebruik maken. Wij moeten haar niet bestrijden, maar haar zoo mogelijk aanmoedigen. Wat doet men nu echter in Nederland? Men ontkent deze instelling. Men gaat door voor te wenden het Joodsche verhaaltje te gelooven, dat Duitschland elke andere cultuur buiten de zijne zal vernietigen. Men beleedigt den Führer op kleine en verbeten wijze. Men laat geen gelegen-

heid voorbij gaan om er op te smalen, hetzij openlijk hetzij achterbaks. Dat is niet alleen gemeen, het is ook dom. Toen in 1815, na den val van Napoleon, Talleyrand voor de moeilijkheid stond de belangen van Frankrijk — dat een volkomen verslagen land was, te verdedigen, heeft hij voor zijn land groote voordeelen bereikt, door het Congres van Weenen te doen aanvaarden, dat men bij het sluiten van den vrede een richtsnoer moest vinden in een beginsel. Hij wist daar als zoodanig het beginsel der legaliteit te doen aanvaarden. Toen eenmaal dit beginsel aanvaard was, was de positie van Frankrijk daardoor zeer versterkt. Nederland verkeert in al zijn ongeluk waarin het mede door de politiek van onbekwame leiders is geraakt — in de gelukkige omstandigheid dat de overwinnaar zelf door een beginsel gedragen wordt. Een beginsel dat Nederland slechts ten goede kan komen. En in plaats dat men op dit beginsel den nadruk legt, doet men er afbreuk aan en veinst men, niet aan den ernst van dit beginsel bij den overwinnaar te gelooven. Dit alles gedreven door een geest van negativisme omdat men de waarde van den overwinnaar niet erkennen wil. Hierdoor worden vaderlandsche belangen aan politieken haat opgeofferd.

Ons Indië

Een tweede punt dat gunstig is voor Nederland is, dat wij Indië bezitten. Zoolang dit bezit bestaat blijft Nederland een vooraanstaande macht in de wereld. Iedereen is het er over eens, dat — weder tengevolge van de verderfelijke politiek door de vroegere regeering — Indië niet voldoende verdedigd is. Iedereen weet daarenboven dat onze positie daar bedreigd is. Het is duidelijk dat het een Nederlandsch belang is dat Indië niet in den oorlog betrokken wordt, dat het als Nederlandsch bezit erkend blijft en dat wij geen vreemde troepenlandingen daar krijgen. Ook Duitschland zou zich zeker met een politiek die er op gericht is Indië buiten den oorlog te houden, kunnen vereenigen. Men heeft het echter noodig gevonden een paar duizend Duitschers, die gedeeltelijk reeds jaren in Indië

woonden, die daar tot de ontwikkeling van het land veel hadden bijgedragen, op ruwe en ongenadige wijze te interneeren. Wij hebben zelf voldoende aan den lijve ondervonden hoe de regeering van den „vergeten burger" dat hier in Nederland gedaan heeft, om te weten wat deze menschen in een tropisch land samen met honderden onzer eigen kameraden nu reeds gedurende bijna een jaar te lijden moeten hebben. Het spreekt vanzelf dat dit niets met eenigen veiligheidsmaatregel te maken heeft, want dan had men tenminste de menschen het land kunnen laten uitgaan. Juist als men ons persoonlijk heeft aangedaan, wil men daar „treiteren". Alleen zullen zij die in Nederland als gijzelaars hiervoor genomen zijn dit genoegen der Londensche heeren niet apprecieeren. Wanneer eenige nuchterheid bij hen bestond, dan had men bij de velen die Indische belangen hebben althans een heftig protest kunnen verwachten tegen de kinderlijk kwaadaardige politiek der Londensche uitgewekenen. Zij hebben zich echter niet laten hooren. Daarenboven voert de regeering in Indië een politiek waarbij zij Engeland ten nadeele van Japan bevoordeelt. Daar kunnen wel is waar de Nederlanders in Nederland niets aan doen, daar kunnen waarschijnlijk ook de Nederlandsche heeren in Londen niet veel aan doen, want het spreekt van zelf dat zij geheel van Engeland afhankelijk zijn. Maar waarom worden deze maatregelen door de Nederlandsche pers en door de Nederlandsche publieke opinie niet ten strengste afgekeurd? De eenige weerstand, dien de Nederlandsche heeren in Londen tegen hunne steeds verder gaande afhankelijkheid ten opzichte van de Engelsche regeering nog kunnen vinden, zou juist daarin liggen, dat zij deze er op konden wijzen dat de Nederlandsche publieke opinie hen niet volgt. Van welk standpunt men dit ook moge bezien, zelfs in het geval van een Engelsche overwinning, is het gewenscht dat Nederlandsch-Indië niet als een Engelsch dominion wordt behandeld, dat de wil van Nederland Indië neutraal te houden duidelijk en naar alle zijden naar voren komt. Dat men dit niet begrijpt, is een gebrek aan nuchterheid, een opofferen van de ware vaderlandsche belangen aan een slecht humeur, aan de vrees door zijn buurman als „niet voldoende anti-Duitsch" te worden beschouwd.

Er is een derde punt waarin het gebrek aan nuchterheid zich openbaart. In Duitschland is, bevorderd door het nationaalsocialisme, de overtuiging gegroeid dat de menschen van het Noordras en in het bijzonder de Germanen de waardevolste elementen der wereldbevolking zijn, dat zij de ware cultuurscheppers zijn, de volkeren die geroepen zijn om andere volkeren te leiden en vóór te gaan. Dit heeft voor gevolg dat Duitschland geneigd is, volkeren die in hoofdzaak van Germaansch ras zijn met een bijzondere welwillendheid te behandelen. Men heeft er de overtuiging bij de volkeren die daarvoor in aanmerking komen de Germaansche elementen te moeten versterken, de volkeren waarin het Germaansche karakter overweegt als gelijken te moeten behandelen en hun positie in de wereld niet te moeten omlaag halen maar te verbeteren. Deze opvatting omtrent de belangrijke rol die het Noordras gespeeld heeft bij de cultuurschepping, laat zich op goede gronden verdedigen, al is het mogelijk dat zij op het een of ander punt een zekere eenzijdigheid vertoont, zooals met dergelijke veelomvattende stellingen, die gedwongen zijn de werkelijkheid sterk te schematiseeren, onvermijdelijk is. Daarnaast staat vast, dat bij de Duitschers een groote bewondering voor het Germaansche karakter der Nederlandsche bevolking bestaat. Zij zijn getroffen door de zuiverheid van het ras die in vele deelen van Nederland voorkomt, door het feit dat in onze zeden en gewoonten nog zoo'n sterke inslag van de oude Germaansche volksgebruiken bleef bestaan en dat ons volkskarakter Germaansche eigenschappen in zoo hooge mate nog vertoont. Wij zelf, die steeds tusschen dit volk geleefd hebben, die de zwakkere zijden ervan daardoor ook beter opmerken, zijn toch ook steeds van de kwaliteit van onze menschen overtuigd. Wij hebben steeds het vertrouwen gehad dat er uit dit volk onder een goede leiding veel moet te halen zijn. Zijn er ooit schoonere woorden door een overwinnaar tot een overwonnene gezegd dan door den Führer tot onzen kameraad Van Geelkerken toen hij zegde: „Nederland is een parel tusschen de Germaansche

volkeren"? Is er ooit een overwinnaar geweest, die met zoo veel verschoonende beminnelijkheid en met zulk een streven om in zijn volkskarakter door te dringen over een overwonnene gesproken heeft als de Rijkscommissaris Dr. Seyss Inquart over het Nederlandsche volk heeft gedaan? Wat doet nu het Nederlandsche volk? In den grond voelt het zich gevleid. Het ligt ongetwijfeld in ons volkskarakter dit geenszins te toonen, want heel veel Nederlanders hebben den indruk dat zij wanneer zij dit toonden, belachelijk zouden zijn. Maar is het niet de reinste dwaasheid dat wij ons nu volstrekt willen voordoen alsof wij van dit Germaansche karakter in het geheel niets behouden hebben? Reeds vroeger hebben wij ons door geschiedschrijvers van matige kwaliteit die door het ondergaande humanisme op een professoralen katheder werden geheven, met een zekere wrange zelfvoldoening steeds de zotste dwaasheden over ons voorgeslacht laten vertellen. In plaats dat onze oogen open gegaan zijn en dat wij leerden inzien, dat wel degelijk ons Germaansch bloed voor onze cultuur en voor datgene wat wij gepresteerd hebben van groote waarde is geweest, overdrijven wij tot in het belachelijke onzen afkeer van die Germaansche afstamming. Het geldt als een goede uiting van vaderlandsche gezindheid het vóór te stellen alsof wij de helft van onze cultuur aan vreemde elementen en een heel stuk ervan aan de Joden hebben te danken. De Joden, die ook hier in Nederland bij uitnemendheid de kunst verstaan om deze propaganda voor zichzelf van achter de schermen te drijven, lachen in hun vuistje hierover. Maar een Nederlandsch belang is daar zeker niet mede gediend.

Wanneer in Duitschland dit vertrouwen in en deze eerbied voor de volkeren van Germaansch ras niet bestond, dan zou elke staatsman al het mogelijke doen om dit besef van verbondenheid wakker te roepen bij een volk dat zoo'n groote kans heeft om als overwinnaar uit dezen oorlog te komen. In Duitschland beseft men dit nu juist wel. Maar in plaats van daartegen aan te leunen gaan wij deze opvatting zoo vijandig mogelijk ontvangen. Ten gerieve van wie? Niet eens ten gerieve van de Joden, want de Duitschers hebben deze toch dòòr en de gedachtegang die in Nederland tot uitdrukking komt zal hen er des

te meer van overtuigen — en mijns inziens terecht — hoe groot de Joodsche invloed in Nederland was en hoe zeer deze invloed den gezonden Nederlandschen volksgeest reeds heeft verdorven. De Joden die hier in Nederland ophitsen, maken den toestand voor zichzelf voortdurend slechter. Maar zij kunnen het niet laten, omdat zij gedreven worden door de verbittering omdat zij den strijd nu eenmaal verloren hebben. Dit is hun zaak, maar het is ongelooflijk dom dat wij als Nederlanders ons tot hun werktuig laten maken.

Wanneer nu deze houding nog de uitdrukking was van een oprecht gevoel zou men kunnen zeggen zij is niet verstandig, maar waarom zouden wij onze gevoelens moeten onderdrukken? Maar dat is zij niet. Deze houding wordt alleen maar ingenomen om den Duitschen bezetter te ergeren.

Nederlanders hebben een innerlijken afkeer van de Joden

Immers, in den grond kan de Nederlander den Jood niet uitstaan. Het moge waar zijn dat onder invloed van de lectuur van den bijbel die in dit opzicht verkeerd wordt geinterpreteerd en onder invloed van Joden en half-Joden die zich als dominee's op den voorgrond hebben weten te dringen, theoretisch ten opzichte van de Joden een standpunt wordt ingenomen dat dezen de gelegenheid heeft gegeven in de Nederlandsche maatschappij diep door te dringen, persoonlijk is er geen enkele Nederlander van goeden bloede die niet een innerlijken afkeer van de Joden heeft. In plaats van zich nu af te vragen of dit gezonde gevoel niet een beter richtsnoer voor het handelen is dan de theoretische betoogen, waardoor men — ook in dit opzicht — de kracht van Nederland heeft ondermijnd, laat een groot aantal Nederlanders zich voortdurend door de Joden ophitsen. Het gevolg is geweest dat niet de Joden, maar de opgehitste Nederlanders de slagen hebben ontvangen. De Joden in overheidsdienst zijn van hun ambt ontheven, maar bleven hun volle salaris genieten. Maar toch wisten zij door hun gehits zoo'n medelijden op te wekken dat op vele scholen alle particuliere lessen naar de Joden zijn gegaan die in hun vuistje lachten

over het dubbele salaris dat zij op deze wijze ontvingen. Nu zij als gevolg van hun ophitsing werkelijk ontslagen zijn krijgen zij nog een veel hooger pensioen dan anderen en dit voorloopig nog over een groot aantal jaren.

Ondertusschen hebben zich vele Nederlanders straffen op den hals gehaald, omdat zij zich lieten meesleepen door de Joodsche ophitsingen. Ook dit is weer een gebrek aan gezond verstand.

Wat biedt ons een Duitsche overwinning

Beschouwen wij de feiten van een meer algemeen standpunt. Is inderdaad een overwinning van Duitschland voor Nederland zoo te duchten? Alles wijst er op, niet alleen de politiek die tegenover Nederland en Frankrijk wordt gevogd, maar ook die welke tegenover Rusland en op den Balkan wordt gevoerd, dat Duitschland nastreeft een organisatie van Europa waarbij dit werelddeel meer tot een eenheid zal groeien. Juist de grootheid van dat plan, gepaard gaande aan den zin voor werkelijkheid dien de Führer altijd getoond heeft te bezitten, wijst er op dat hierbij van datgene wat men onder annexatie verstaat, geen sprake kan zijn. Het spreekt vanzelf dat er ook in Duitschland menschen zijn die meenen dat deze eenheid een grooter offer van de zelfstandigheid der verschillende landen zal eischen dan anderen, het is daarenboven zonder meer duidelijk dat deze eenheid van alle landen een bepaald offer van hun zelfstandigheid zal eischen. Maar is dit iets waartegen Nederland vroeger heeft opgezien? Integendeel. Juist de aanhangers van den Volkenbond waren bereid met dat offer aan zelfstandigheid zeer ver te gaan. Het is nu toch wel gebleken dat de poging om de eenheid van Europa of van de wereld door middel van een soort parlement tot stand te brengen volkomen is mislukt. Dit is voor wie de geschiedenis bestudeerd heeft en met de lessen daarvan rekening houdt ook niet te verwonderen. Want nooit zijn grootere eenheden gegroeid dan ten gevolge van militairen of economischen dwang. De eenheid van het Nederlandsche volk, is — ook voor wat zijn cultuur betreft — toch eveneens ontstaan uit het economisch overwicht van Holland op de andere gewesten? Waarom zouden wij dan aan de nieuwe

poging, op een meer realistischen grondslag berustend om deze eenheid tot stand te brengen niet met enthousiasme medewerken, zoolang deze geschiedt zonder dat daardoor onze eer, of ons volksbestaan wordt bedreigd? Nederland in het bijzonder heeft er alleen voordeelen van te verwachten. Voor een kunstmatigen staat als België waar Vlamingen en Walen slechts door de staatsmacht bij elkaar worden gehouden kan een dergelijke constructie, waarbij dit staatsgezag minder invloed gaat uitoefenen, een gevaar opleveren. Voor Nederland, waar een zekere eenheid van cultuur bestaat, waar deze cultuur in vrij hooge mate berust op de diepere volkseigenschappen zelf, waar die cultuur zich gekristalliseerd heeft zou uit deze ontwikkeling alleen een gevaar kunnen ontstaan wanneer er pogingen te duchten waren om de Duitsche cultuur hier op te dringen. Maar niets wijst er op dat dit zal geschieden. Dit zou alleen dreigen wanneer het negativisme dat thans in Nederland overheerscht ook verder bleef bestaan. In dat opzicht is het dus volkomen juist wanneer de Duitschers zeggen, dat Nederland het zelf geheel in de hand heeft te bepalen tot hoever zijn zelfstandigheid zal gaan. Nu kan men wel beweren een dergelijke vrijheid is geen vrijheid, maar een dergelijke bewering is onjuist. Men heeft nooit de vrijheid zoo te handelen dat een hooger belang daardoor wordt geschaad, men is steeds verantwoordelijk voor zijn handelingen wanneer men dit toch doet. Dat op deze wijze de Europeesche eenheid onder een Germaansche leiding zal staan behoeft toch juist voor Nederland geen bezwaar te vormen? Ik kan mij voorstellen dat het voor een Franschman een zure gedachte is dat niet de Fransche opvatting van deze Europeesche eenheid de overwinning heeft behaald, zooals het in het begin van de 19e eeuw mogelijk scheen. Maar daar behoeft zich Nederland, wanneer wij onze ware aard bewust zijn, toch niet om te bekommeren. Integendeel. Cultureel hebben wij in dit nieuwe Europa mogelijkheden die de laatste eeuwen voor ons uitgesloten schenen. Zullen wij nu alleen maar onze kracht gebruiken om deze kansen te vernietigen. Denkt men nu werkelijk een goed Nederlander te zijn door aldus de mogelijkheden voor onze toekomstige generaties aan den wrok van het oogenblik op te offeren. Een ongelooflijk streng oordeel

zou, en terecht, over onze generatie door de toekomst uitgesproken worden wanneer wij dit deden. Het nageslacht zal zich noch om den wrok van het tegenwoordige geslacht, noch om de juridische formule waarin wij dezen wrok gieten, bekommeren. Maar het zal ons vragen of wij al datgene gedaan hebben wat wij als goede Nederlanders konden doen, om de zelfstandigheid van het Nederlandsche volk en van de Nederlandsche cultuur te redden.

Beteekent dan deze organisatie van Europa, die Duitschland zich voorstelt, misschien een aantasting van onze welvaart, bedreigt zij ons doordat wij slechts een klein afhankelijk bestaan meer zullen kunnen leiden. Niets is minder het geval dan dit. Met zorg zag men immers algemeen in Nederland de verdere ontwikkeling van Europa verdeeld in een groot aantal economische eenheden tegemoet. Ook de Nederlandsche nationaal-socialisten hebben zich afgevraagd hoe in een dergelijk Europa het economisch leven in Nederland zou moeten worden omgebouwd en waartoe dit zou leiden. De groote moeilijkheden, die voor ons economisch leven in de laatste jaren waren ontstaan vloeiden voor een deel daaruit voort dat steeds meerdere grenzen voor onze goederen gesloten werden. Dat wij daardoor hoe langer hoe meer onze productie moesten instellen op onze eigen markt en zelf goederen moesten maken waarvoor wij minder geschikt waren. Het nationaal belang eischte ongetwijfeld dat wij dit toen ook deden. Maar wanneer de economische eenheid van Europa tot stand komt en Nederland daardoor weer tenminste een Europeesche markt voor zich ziet, moet dit onze welvaart ongetwijfeld ten goede komen. Nu kan men zeggen: Ja, maar ook deze economische organisatie staat onder Duitsche leiding en Duitschland zal het beste stuk voor zich opeischen en voor de anderen alleen overlaten wat minder voordeelen opwerpt. Nog afgezien dat dit een onrechtvaardige interpretatie van de belofte van den Führer is, behoeft juist Nederland zich hierover geen zorgen te maken, omdat wij juist uitmunten door onzen volksaard als door onze ligging, bij de productie van goederen met welke wij met Duitschland niet behoeven te concurreeren. Onze land- en tuinbouwproducten, onze zuivelproducten, het zijn alles goederen die men ook in

het bijzonder in Duitschland, wanneer men dit land gelegenheid geeft ze te betalen met producten, gaarne zal afnemen. Niet alleen is dit het geval, maar daarenboven wordt in Duitschland de bekwaamheid van onze boeren erkend. Men erkent er hun volksche waarden en zal hun zeker gelegenheid geven hun bekwaamheid ten bate van het geheel te stellen. Nederland en Vlaanderen lijden beide aan grondtekort. Een expansie van onzen boerenstand naar het Noorden van Frankrijk met zijn dunne bevolking en zijn verlaten land, wordt in dezen gedachtegang mogelijk en ligt in de lijn van de historische traditie waarbij de taak van Nederlanders en Vlamingen is den grenswal van het Germanendom naar het Zuiden te vormen.

Onze Handel

Is het anders met onzen handel gesteld?

Amsterdam, Rotterdam, Antwerpen, zij zijn de natuurlijke uitgangs- en toegangswegen voor een zeer belangrijk deel van het groot Germaansche gebied. Wanneer de Germaansche landen eenmaal door hechte vriendschap, politiek en militair met elkaar verbonden zijn, met eerbiediging van elks volksaard en cultuur, dan is er geen enkele reden waarom deze natuurlijke voordeelen niet ten volle tot hun recht zullen komen. Er is daarbij geen enkele Nederlander die zal meenen dat hij in dit opzicht door een ander volk van de sokken zal worden geloopen, want in aangelegenheden die den handel betreffen zijn wij nog nooit de minderen van anderen geweest. Wanneer men ons hier een kans geeft — en in het systeem van den Führer krijgen wij deze kans ongetwijfeld — dan zal ieder die eenig inzicht heeft in ons volkarakter ervan overtuigd zijn dat wij deze kans zullen weten te grijpen.

Onze Industrie

Blijft onze industrie. De verdere industrieele ontwikkeling van Nederland zal inderdaad in een Europa, dat tot een economische eenheid is geworden, waarschijnlijk op sommige punten worden geremd. Maar men moet een verlangzaming van de

ontwikkeling niet als een achteruitgang beschouwen. De bouwnijverheid is plaatselijk verbonden, onze scheepsbouw en de daarmede samenhangende metaalindustrie zijn dit eveneens en danken hun historische ontwikkeling aan hun ligging. Andere industrieën, zooals gloeilampen industrie, hebben een zoodanig Europeesch karakter gekregen, dat ik niet inzie waarom zij, die vroeger van exportmoeilijkheden te lijden hadden nu eveneens niet door de verbreeding van de markt zullen bevoordeeld zijn. Maar andere takken van bedrijf zullen allicht van concurrentie hebben te lijden. Men moet echter bedenken dat, wanneer men datgene wat men aan alle andere landen levert, wil betaald zien, men ook iets in ruil daarvoor moet willen aanvaarden, terwijl in deze beschouwing de invloed van de toenemende welvaart die een gevolg zal zijn van de redelijke economische inrichting en van de vergrooting van de markt, op de vergrooting van de productie buiten beschouwing werd gelaten. Wanneer het waar is dat geheel Europa door een organisatie van dit werelddeel — waarbij er een grooter eenheid komt — zijn welvaart zal zien toenemen, dan geldt dit zeker voor de kleinere landen die van de Europeesche verbrokkeldheid meer geleden hebben dan de groote.

Daarbij komt nog iets anders. De organisatie van Europa zal zeker met zich brengen dat dit werelddeel weer meer dan in de laatste jaren in staat zal zijn leiding te geven bij het in cultuur brengen van andere werelddeelen. Dit is voor de toekomstige welvaart van ons werelddeel onvermijdelijk. De Nederlanders hebben echter als kolonisatoren hun sporen verdiend en hun bekwaamheid in dit opzicht wordt ook door de Duitschers erkend. Er ligt daarom ook op het gebied der kolonisatie politiek in de toekomst voor Nederland een breed terrein.

Ons Nederlandsch Volkskarakter

Ook wanneer men beseft dat een overwinning van Duitschland tevens een overwinning van het nationaal-socialisme beteekent, moet hij, die zonder nationaal-socialist te zijn den toestand nuchter bekijkt, daarin toch vele redenen vinden om

zich over deze ontwikkeling te verheugen. Zeker, er ligt voor Nederland iets pijnlijks in, dat deze veranderingen in ons geestelijk, maatschappelijk en politiek leven aldus zullen worden ingevoerd, terwijl slechts een betrekkelijk klein gedeelte der Nederlanders den nieuwen tijd begroet, terwijl het grootste gedeelte nauwelijks weet wat er geschiedt en zijn intellectueele leiders er vrijwel unaniem uitgesproken vijandig tegenover staan. Voor wie meent dat ook door een ontwikkeling in de oude banen de toekomst van ons volk verzekerd zou zijn, is daarenboven deze verandering op zijn best onnoodig en in strijd met ons volkskarakter. Maar wanneer men zonder vooringenomenheid de historische ontwikkeling van ons volk overziet, kan noch het een noch het ander beslissend zijn. Een van de fundamenteele trekken van het Nederlandsche volkskarakter — en het is niet eens een slechte eigenschap — is zijn sterke gehechtheid aan het gewordene. Dat heeft evenwel ten gevolge dat de geestelijke stroomingen die over Europa gaan hier steeds in het begin op een grooten weerstand stuiten, die niet gemotiveerd wordt, maar alleen uit een conservatieve geestelijke instelling voortvloeit. Zoo is het gebeurd bij onzen opstand tegen Spanje in de 17e eeuw, een hopelooze strijd in het begin van een kleine minderheid voor een nieuwe levensopvatting (nog in de tweede helft van de 17e eeuw was slechts ongeveer 10 pCt. van de bevolking calvinist) tegen den wil van de heerschende gevestigde groepen, een strijd die de groote menigte vrijwel alleen als toeschouwer heeft medegemaakt, en waarbij zij slechts schoorvoetend met de nieuwe ontwikkeling is meegegaan. Dit was nog meer het geval op het einde van de 18e eeuw toen de Fransche revolutie aan de poort van Nederland klopte. Ook hier was er slechts een klein gedeelte dat er begrip vooı had, dat de oude vormen onhoudbaar geworden waren. Ons geheele staatsstelsel zooals wij dat in de afgeloopen eeuw gekend hebben, onze maatschappelijke organisatie, ons politieke systeem, het is alles door vreemden ingevoerd, opgelegd van buitenaf. Maar wie kan ontkennen dat we er op betrekkelijk korten tijd iets van gemaakt hebben dat een eigen Nederlandsch karakter droeg?

Zoo heeft men ook in de afgeloopen jaren in Nederland een

volkomen redeloos verzet gezien tegen het nieuwe dat zich opdrong. Gedreven door zijn conservatieve instelling, hechtte men met evenveel hardnekkigheid aan het oude, als men het vroeger had bestreden. Al praatte men dan graag over de noodzakelijkheid van verandering op bepaalde punten, waarvan echter nooit wat terecht kwam. Dat men ook door in de oude banen voort te gaan de toekomst van ons volk verzekeren kan, wie gelooft eigenlijk nog dat dit mogelijk zou zijn, tenzij menschen boven zestig jaar die helaas op de geestelijke en maatschappelijke ontwikkeling van Nederland een veel te grooten invloed hebben uitgeoefend. De voorstelling alsof het vroegere stelsel slechts zou ineengestort zijn door een actie van zijn vereenigde tegenstanders is immers volkomen onjuist. Het vroegere systeem is ineengestort door eigen innerlijke voosheid, doordat de humanistische grondslag, waarop het berustte — toen de consequenties daarvan algemeen getrokken werden — verkeerd bleek te zijn en de praktijk van het leven noodzaakte te erkennen dat hij naar den afgrond voerde. Ook hier is het het einde dat den last moest dragen. De verkeerde grondslag moest tot een toestand leiden die onhoudbaar werd, naar mate de consequenties scherper werden doorgevoerd.

Het einde der ongebondenheid

Het humanisme gelooft aan de persoonlijke vrijheid van den mensch, aan de ongebondenheid van zijn denken en zijn voelen. Het geloof daarenboven dat een bevordering van die ongebondenheid het menschelijk geluk bevordert. Dit heeft economisch geleid tot het kapitalisme. Dit stelsel is spaak geloopen omdat het in strijd is met de menschelijke natuur en omdat de voorwaarden waaronder het kon werken, kwamen te ontbreken. Voor wie eenig inzicht heeft in de structuur der menschelijke samenleving, in de wijze waarop deze zich wijzigt en in de ontwikkeling die zij de laatste honderd jaren heeft doorgemaakt, is het duidelijk dat dit stelsel nooit meer terug kan keeren. Voor wie zich niet vermijdt in negativisme sluit dat in zich de noodzakelijkheid om mede te werken aan een economisch stelsel dat — omdat het op meer realistische grondslagen

berust — beter in staat zal zijn in de behoeften van een sterk toegenomen bevolking die met andere levensidealen bezield is, te voorzien. Het zelfde geloof in de menschelijke ongebondenheid is in het politieke leven aanleiding tot het ontstaan van het parlementaire stelsel geweest. Dit stelsel kon ondanks zijn onjuisten grondslag min of meer bevredigend werken, zoolang het er toe leidde dat — zij het dan steeds op een weinig doorzichtige wijze — het hun de macht in handen gaf die belangrijke leiderscapaciteiten bezaten. Dat het dit reeds lang niet meer deed, werd door vrijwel iedereen, die niet in politieke partijschap bevangen was, erkend. Is het niet een uitstekend bewijs voor de volkomen ontoereikendheid van dit stelsel in de laatste decenniën dat het in alle parlementair geregeerde landen in Europa menschen aan de macht heeft gebracht die zoo volkomen tekort zijn geschoten in hun taak als de regeeringen van Nederland, België en Frankrijk, toen eenmaal ernstige oogenblikken in de politieke ontwikkeling aanbraken? Dat dit stelsel er toe geleid heeft dat een man als de heer De Geer — die zoo radicaal tekort is geschoten als nu is gebleken — verschillende malen Minister-President kon worden, beteekent op zich zelf reeds een vernietigend oordeel. Om van de anderen nu maar te zwijgen. Kleine menschen met kleine idealen, klein van moed en met kleine rancunes bezield.

Over de consequenties die het humanisme op geestelijk gebied gehad heeft behoeft men niet lang te spreken. De humanisten erkennen zelf dat zij geestelijk in een slop geraakt zijn. Een spitsvondig maar onvruchtbaar intellectueel leven, een los geslagenheid van alle moreele regels, een volkomen verdorring van het gevoelsleven; dat zijn de resultaten geweest. Wie ernstig over deze problemen nadenkt zal moeten erkennen dat wanneer men op dezen weg verder was gegaan, geheel Midden en West Europa en dus ook het Nederlandsche volk in een steeds sneller tempo naar den afgrond zou zijn gehold.

Nationaal-Socialisme is luisteren naar de gebondenheid die God in elk menschelijk hart als gevoelens heeft gelegd.

De reactie hiertegen is het nationaal-socialisme. Na den

onbewust gebonden mensch der middeleeuwen en den bewust ongebonden mensch, die zich tusschen de 16e en de 20e eeuw heeft uitgeleefd, stelt het den bewust gebonden mensch. Het erkent deze gebondenheid op elk gebied. Op het gebied van het economisch leven, waar het de productie van het georganiseerde volk volgens de, door de leiding aangegeven lijnen tegenover de zoogenaamde mechanische ordening van de kapitalistische maatschappij stelt, die tot een toenemende wanorde leidde. Het erkent politiek gesproken dat elke menschelijke maatschappij een spiraalvorm heeft, breed aan de basis en toeloopend in een nauwe spits, dat de menschen dus van nature ongelijk zijn, dat het voor elke samenleving er dus op aankomt de juiste leiding te vinden en aan de spits te plaatsen. De vraag welk soort menschen de maatschappij moet leiden, kon in den loop der tijden anders beantwoord worden. De wijze waarop deze leiders gevonden worden, kon naar de omstandigheden gewijzigd worden; dat elke menschelijke maatschappij geleid moet worden is echter even onvermijdelijk als een koningin voor een bijenvolk. Dit geldt voor elke maatschappij, dus ook voor diegene wier ondergang wij nu beleven. Maar een bewuste erkenning van dit leidersbeginsel beteekent een ongelooflijke versterking van de samenleving.

Dit sluit in zich een erkenning van de waarde van het gevoelsleven. Niet de spitsvondigheid en het rationalisme van het verstand zijn in staat de menschelijke samenleving te handhaven, maar het luisteren naar de gebondenheden die God in elk menschelijk hart als gevoelens heeft gelegd.

Het is door hun gevoelsleven dat de menschen de maatschappij in stand houden, ook wanneer zij haar niet begrijpen en overzien. De gevoelens van de sterkeren voor de zwakken. De behoefte om leiding te geven, het medelijden, de barmhartigheid, de behoefte om hen te steunen, om hen op hunne plaats in hun eigen waarde te eerbiedigen, het inzicht dat ook zij noodzakelijk zijn om het geheel tot bloei te laten komen. De gevoelens van de zwakkeren voor de sterken. De erkenning van hun grooter nut voor de samenleving, het gevoel van hun natuurlijke meerderwaardigheid waardoor de grondslag wordt gelegd voor tucht, orde en discipline, voor aanhankelijkheid,

voor de bereidheid om offers te brengen waarbij het eigenbelang wordt terzijde gesteld. De gevoelens eindelijk tusschen de gelijkwaardigen, de drie machtige krachten die het menschelijk hart in zoo sterke mate beroeren en die steeds in staat zijn geweest den mensch boven zich zelf te verheffen en hem buiten zijn eigen grenzen te doen treden. De liefde, de vriendschap en de kameraadschap. De liefde die staat in het teeken van de alomvattendheid en van de vruchtbaarheid waardoor de mensch zijn persoonlijkheid opheft in een hoogere sfeer, wanneer hij diegene die hem roept, gevonden heeft. Geen maatschappelijke vorm is in staat geweest dit gevoelen in den mensch te dooden, maar wanneer zij tot een verkeerde uitverkiezing leidt dan wordt dit gevoelen van zijn natuurlijke basis vervreemd. Het is niet te verwonderen dat het rationalisme in de tweede helft der 19e eeuw tot een steeds dalend kinderaantal heeft geleid. Er is geen sprake van dat in de kapitalistische samenleving — waar het huwelijk natuurlijk op selectie berustte, maar op een selectie bepaald door stand en geldbezit — de natuurlijke ware liefde nog tot haar volle ontwikkeling kon komen. De liefde — die niet alleen zoo machtig is omdat zij ons zelf ontdekken doet, maar omdat zij ons tevens het bewustzijn bijbrengt dat er altijd schoonheid, altijd jeugd, altijd uitverkorenheid in de wereld zal blijven — zij moet kunnen opbloeien in een maatschappij waar geen andere dan de volkswaarde over de uitverkorenheid beslist.

De vriendschap staat in het teeken van de gelijkgerichtheid. Wij allen veranderen en toch hebben wij het gevoel dat wij steeds ons zelf blijven, dat er geen breuk in ons leven voorkomt. Vriendschap voelen wij voor hen die — ook wanneer er jaren waarin stormen zijn voorgekomen over ons heen gegaan zijn — ons toch even vertrouwd voorkomen als toen wij hen verlieten. Dit geheimzinnige gevoel doet ons in het snel veranderende het blijvende erkennen. Door haar kunnen wij eigenlijk pas onze eigen persoonlijkheid toetsen en zij vermeerdert de kracht van den enkeling tot in het oneindige omdat hij zich zelf in den andere weervindt. De kameraadschap eindelijk die in het teeken staat van de trouw. Trouw aan kleine doeleinden, die kleine kameraadschap met

zich brengt. Trouw aan groote doeleinden die de menschen op een andere maar geen minderwaardige wijze met elkander verbindt dan de vriendschap en de liefde. Dit is de diepe zin van de kameraadschap die in elke nationaal-socialistische gemeenschap heerscht, het besef dat er nooit groote dingen in de wereld zijn geschied, dan door groepen van nauw door kameraadschap verbonden mannen, geschaard om den beste onder hen.

Dit is enkel een appèl aan het gezond verstand. Ik wil daarom hier eindigen, omdat hier eindigt het punt waar men het nationaal-socialisme met zijn verstand begrijpen kan. Het spreekt van zelf dat dit betoog voor hen die waarlijk nationaal-socialist zijn slechts een vaal beeld geeft van wat in werkelijkheid het nationaal-socialisme is. Maar dit is misschien de eenige wijze waarop men het hun bij kan brengen, die het niet zelf hebben doorleefd.

Overdruk uit „Nieuw Nederland", 7e jrg., no. 10
Uitgave: NENASU — Postbus 2 — Leiden